

Ouderen

Autonomie voor ouderen

Van de nieuwe beleidsverantwoordelijken verwachten we dat de inspraak van de 1.3 miljoen Vlaamse ouderen in een inclusief beleid waar mogelijk en nodig, gevraagd en beluisterd wordt. Het Decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams Ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen van 30 april 2004 is een goed instrument, tenminste als er dringend werk wordt gemaakt van de uitvoeringsbesluiten inzake de Lokale Ouderenadviesraden.

De politieke speerpunten van Groen! en van Groen!-Plus hebben vooral te maken met het vrijwaren van de autonomie van ouderen. Dat werkt door in alle beleidsdomeinen.

- *Inkomen*: Groen! pleit voor het verstevigen en welvaartvast maken van de eerste pensioenpijler, namelijk het wettelijk pensioen. Dit is nodig gezien niet iedereen van de tweede (groepsverzekering), derde (pensioensparen), of vierde (een eigen woning) kan genieten. De kloof tussen kleine en grote pensioenen moet kleiner worden door de minimumpensioenen sneller op te trekken, zodat het in een aanvaardbare verhouding staat tot het geplafonneerd maximumpensioen. Na een leven van veelal hard werken vinden ouderen het niet kunnen dat ze moeten aankloppen bij de kinderen. Daarom pleiten wij onder andere voor het afschaffen van de onderhoudsplicht.
- *Gezondheid*: Groen! wil dat het verband erkend wordt tussen milieu en gezondheid, tussen een gezond milieu en een gezonde mens en dat daarbij kinderen en ouderen de meest kwetsbare groepen zijn. Op de overheid rust de verantwoordelijkheid om een gezond leefmilieu te waarborgen zodat iedereen zo lang mogelijk een kwalitatief gezond leven kan leiden. Er dienen prioritair maatregelen getroffen te worden die zorgen voor een degelijke kwaliteit van lucht – zowel binnen als buiten – bodem, water, voedsel en groen. Er sterven immers meer mensen door uitlaatgassen dan door verkeersongevallen. Ook de belasting van het kwetsbare immuunsysteem van ouderen kan op die manier worden voorkomen. En uiteraard heeft iedereen recht op betaalbare gezondheidszorg.
- *Huisvesting & energie*: Gezien de woningen op de privémarkt vaak onaangepast zijn aan de noden van ouderen en bovendien duur zijn, dient de overheid meer te investeren in aangepaste, energiezuinige sociale woningbouw. Niet in getto's van ouderen en sociaal achtergestelden, maar in gemengde woonwijken. Groen!Plus wil ook dat de overheid energiebedrijven aanspoort om energie-investeringen in privéwoningen te doen. De huiseigenaars betalen de bedrijven terug met het uitgespaarde geld op hun energiefactuur. Op die manier wordt het ook voor ouderen met een beperkt inkomen mogelijk om noodzakelijke werken te laten uitvoeren, die de woonkost drukken. Zo niet loert de energiearmoede. Omdat energie beschikbaar moet zijn voor iedereen is het belangrijk dat de levering ervan onder controle van de overheid blijft en niet volledig aan de vrije markt wordt prijsgegeven.
- *Mobiliteit & Ruimtelijke Ordening*: Ouderen hebben nood aan een openbare ruimte die ook voldoende infrastructuur voorziet voor de zachte weggebruiker. Naast een goed uitgebouwd en veilig openbaar vervoer, zijn er goed onderhouden en voldoende voet- en fietspaden, veilige oversteekplaatsen, rustbanken, openbare toiletten, ... nodig. En om de toegankelijkheid voor iedereen te bevorderen moeten de obstakels opgeruimd worden. Winkels en diensten moet je in je eigen omgeving hebben. Het is aan de overheid om daar mee voor te zorgen. Zowel sociaal als ecologisch betekent dat winst.

Want voor wat minder mobiele ouderen zijn enkel beperkte afstanden nog overbrugbaar op eigen kracht.

- *Sociaal contact*: Het gevaar voor sociale of emotionele eenzaamheid wordt groter bij het ouder worden. Groen!Plus wil dat de overheid de nodige financiële middelen voorziet om huisbezoeken door vrijwilligers(organisaties) en in sommige gevallen van beroepskrachten mogelijk te maken. Op die manier kan voorkomen worden dat het sociale netwerk van ouderen wegvalt en vereenzaming dreigt. Ook thuiszorg en mantelzorg zijn onmisbaar.
- *Levenslang leren*: leren en blijven leren is een levenslange en levensbrede opdracht voor iedereen. In iedere fase moet 'leren' mensen voorbereiden op de volgende fase van functioneren in de maatschappij. Van de overheid vragen wij een stimulerend beleid zonder drempels, gericht op versterking van de zelfredzaamheid van ouderen, hun maatschappelijke inzet en inzetbaarheid. En dit met speciale aandacht voor zij die in hun jeugd minder studiekansen hebben kregen. Ouderen hebben een extra nood aan IT-training en -ondersteuning. Jongeren hebben hieromtrent meer kennis en ervaring. Wij pleiten ervoor dat er vanuit de overheid op dit en andere vlakken meer samenwerking tussen jongeren en ouderen zou worden gestimuleerd.
- *Discriminatie*: Zoals de antidiscriminatiewet bepaalt, dient elke vorm van discriminatie op basis van leeftijd te worden weggewerkt, ook op de werkvloer. Groen!Plus vraagt bovendien bijzondere aandacht voor ouderen van buitenlandse origine en de culturele diversiteit die zij meebrengen.
- *Veiligheid* is een thema dat zeer sterk leeft bij ouderen. Zij bevinden zich immers vaak in een fysiek zwakkere positie. Vandalisme, sluikestorten en verloedering dienen aangepakt te worden. En om ongevallen en criminaliteit in en om de woning te vermijden is er nood aan preventiecampagnes en goed contact met de wijkagent, de postbode....

Van zorg(onzekerheid) naar zorgbetrokkenheid

Mensen zo lang mogelijk in eigen omgeving laten wonen ook als ze zorgbehoevend zijn, dat heet inclusief beleid. Groen! pleit resoluut voor een wijkgebonden aanpak. Door in elke wijk aangepaste ouderenwoningen te voorzien kan een oudere wiens woning te groot of onaangepast is in zijn of haar eigen buurt blijven wonen. Niet alleen de woningen zelf maar ook de omgeving moet aangepast zijn.

Groen! wil sociale ecowijken uitbouwen. Midden deze ecowijken zijn voldoende grote open ruimtes, voldoende groot om jongeren en ouderen hun eigen ding te laten doen zonder dat ze elkaar storen. In de sociale ecowijken bevinden groen, pleinen en bossen zich op loop- of fietsafstand. De auto blijft buiten de wijk. De wijk is wel bereikbaar met comfortabel openbaar vervoer dat dag en nacht rijdt en de bewoners snel tot het stadscentrum en het dichtstbijzijnde station brengt. In de wijk zijn er woningen die kunnen aangepast worden aan oudere bewoners of alleenstaanden of die gecombineerd een thuis zijn voor een nieuw samengesteld gezin. Centraal in de wijk bevindt zich ook een lokaal dienstencentrum dat 24 uur op 24 bereikbaar is voor wie zorgbehoevend is en – al dan niet tijdelijk – hulp nodig heeft bij de activiteiten van het dagelijks leven. Vanuit het dienstencentrum wordt indien nodig mantelzorg georganiseerd. Net als wijkgebonden kinderopvang.

Zo kunnen ook mensen die meer zorg behoeven in hun wijk blijven wonen. Deze wijkaanpak maakt ook maatwerk mogelijk zeker in de steden waar Turkse, Afrikaanse, Marokkaanse en Belgische ouderen elk andere verwachtingen hebben en anders kijken naar ouder worden en zorgbehoevend worden.

Tijdens de paarsgroene regering werden de eerste bouwstenen verzameld om woonzorgbuurten uit te bouwen. Met het decreet zorgregio's koos het Vlaams parlement voor een regionale en niet voor een categoriale aanpak. Via het lokaal sociaal beleid werden lokale besturen uitgenodigd om op maat van hun gemeente dit plan in te vullen. Het eerstelijnsdecreet regelde de samenwerking tussen alle eerste lijndiensten en gaf de lokale dienstencentra hierin een centrale plaats. De subsidies aan de lokale dienstencentra in 95% initiatief van het OCMW werd verdubbeld.

De huidige regering schoof de uitvoering van al deze decreten op de lange baan. Eind 2008 werd een nieuw zorgregiodecreet gestemd dat het oorspronkelijke decreet totaal ontmanteld. En voorjaar 2009 stemde het parlement op vraag van de derde CD&V-minister van deze legislatuur, Veerle Heeren, het nieuwe woonzorgdecreet.

Dat nieuwe Woonzorgdecreet kiest duidelijk voor een verzuilde en niet voor een lokale aanpak. De regionale dienstencentra en de diensten van maatschappelijk werk van het ziekenfonds krijgen een sleutelrol bij de organisatie van de zorg voor een patiënt. Ze zijn beiden verbonden aan een mutualiteit. Met andere woorden de toegangspoort tot de zorg wordt het ziekenfonds waarbij de gebruiker is aangesloten. Sommige mutualiteiten zijn beter uitgebouwd dan anderen. De vraag stelt zich of de zorg op maat niet zal ingevuld worden op maat van de diensten die de mutualiteit heeft dan wel op maat van wat de zorgbehoevende echt nodig heeft.

Ook bij de erkenning van de woonzorgnetwerken is niet gekozen voor de samenwerking van alle diensten en voorzieningen binnen één wijk, deelgemeente, gemeente. Om als woonzorgnetwerk erkend te worden, moeten minstens één dienst die gezinszorg en aanvullende thuiszorg verstrekt, één woonzorgcentrum, één groep van assistentiewoningen en één centrum voor kortverblijf samen werken.

In sommige regio's kunnen dus twee of drie woonzorgnetwerken naast (of tegen ?) elkaar werken, in andere regio's ontstaan allicht geen woonzorgnetwerken. Ook hier de vraag of dit de beste manier is om zorg op maat van de zorgbehoevende te organiseren.

De regering maakt met dit decreet bovendien duidelijk dat ze helemaal niet van plan is om de rol van de lokale besturen te erkennen en maakt meteen van het sociaal lokaal beleidsplan de zoveelste zinloze planlast.

3.33. Groen! verzet zich tegen de nieuwe verzuiling van het zorglandschap en blijft inzetten op de sociale ecowijken . Wanneer de zorg te intensief wordt of wanneer mensen omwille van ziektes als Alzheimer niet langer alleen kunnen blijven is opname in een residentiële voorziening onvermijdelijk. Het rusthuis of woonzorgcentrum zoals het vandaag heet, heeft vandaag een totaal andere functie dan 30 jaar geleden. Dertig jaar geleden gingen mensen op hun 65ste wonen in een voorziening, ze wilden zich na een leven van hard werken laten verwennen. Vandaag gaan mensen naar een woonzorgzone voor hun allerlaatste levensfase. Per jaar komt meer dan 1 plaats op 3 vrij als gevolg van overlijden.

3.34. Groen! vraagt dat deze realiteit erkend wordt. Zo pleiten we voor een duidelijk beleid inzake palliatieve zorg en voor duidelijk vooraf bepaalde en aan de bewoner gecommuniceerde procedures inzake euthanasie. De intensiteit van de zorg maakt het verblijf in het woonzorgcentrum voor heel wat mensen onbetaalbaar. Een dagfactuur van € 45 overstijgt vele pensioenen. Groen! vindt het niet normaal dat kinderen moeten opdraaien voor de rusthuiskosten van hun ouders. De huidige regeling leidt tot grote ongelijkheid: sommige gemeenten passen ze niet meer toe, andere wel. Bovendien maakt het rijke families rijker en arme families armer. Als je ouders een klein pensioen hebben moet jij bijleggen bij hun rusthuiskosten en erf je bovendien later niets. Omgekeerd als je ouders rijk zijn moet je niet bijleggen en is de kans groot dat je later ook nog erft.

3.35. Groen! wil de rusthuisfactuur betaalbaar maken door een uitbreiding van de zorgverzekering. Nu krijgt elke rusthuisbewoner een premie van € 130 per maand. Deze premie moet omhoog zodat ze voldoende groot is om de rusthuisfactuur te kunnen betalen. De zorgverzekering zorgt ervoor dat iedereen ouder dan 25 jaar spaart voor later en dit door een aan het inkomen aangepaste bijdrage te betalen aan de zorgkas. Zo organiseer je de solidariteit niet binnen de familie maar binnen heel de samenleving en dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten.

(Voor andere voorstellen rond ouderenzorg verwijzen we u graag door naar het deel “Welzijn” van het programma)